

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2020/1055)

Anslut Stockholm till ICAN Cities Appeal till stöd för FN:s konvention om kärnvapenförbud

Motion av Lisa Palm m.fl. (alla Fi)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Lisa Palm, Anna Rantala Bonnier, Maria Jansson och Madeleine Kaharascho Fridh (alla Fi) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås att Stockholms stad ska ansluta sig till *ICAN Cities Appeal* till stöd för FN:s konvention om kärnvapenförbud. ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear weapons) samlar organisationer över hela världen till stöd för avskaffandet av kärnvapen och har även formulerat en uppmaning som enskilda städer kan skriva på för att visa hur viktigt det är att förbjuda kärnvapen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att arbetet för en kärnvapenfri värld är viktigt men att kommuner inte kan företa åtgärder inom det utrikespolitiska området.

Mina synpunkter

Jag instämmer med motionärerna att det är viktigt att arbeta för en kärnvapenfri värld. Precis som stadsledningskontoret beskriver i sitt tjänsteutlåtande, så får dock kommuner inte hantera något som anses som utrikespolitik eftersom detta är en statlig angelägenhet. Stockholms stad har exempelvis tidigare ansökt om medlemskap i organisationen Mayors for peace men drog sedan tillbaka sin ansökan efter att förvaltningsrätten i Falun upphävde Gävle kommuns beslut att ansluta sig till samma organisation. Mayor for peace får anses arbeta för ett likalydande syfte som ICAN, varför jag inte ser det som förenligt med den kommunala kompetensen att Stockholm ansöker om medlemskap i ICAN.

Vidare så antogs under den föregående mandatperioden, då Feministiskt initiativ satt i den koalition av partier som styrde Stockholms stad, en stadsövergripande internationell strategi. Av denna framgår att Stockholm inte ska föra någon utrikespolitik och att det i detta ingår att staden inte hanterar frågor som rör relationen med andra länder. Härvid avses bl.a. Sveriges säkerhetspolitik. Att gå med i ICAN vore ett stort avsteg från denna grundläggande princip.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga

Motion Anslut Stockholm till ICAN Cities Appeal till stöd för FN:s konvention om kärnvapenförbud

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 5 maj 2021

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Hans Altsjö

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) enligt följande.

Om jag hade haft rösträtt hade jag yrkat på att

1. Bifalla motionen
2. Att därutöver anföra:

Vi är medvetna om kommunallagens utformning men vidhåller att ärendet faller under kommunal kompetens. Feministiskt initiativ anser att frågan om en kärnvapenfri värld och stad är av största vikt för kommunmedlemmarnas säkerhet och bör i första hand betraktas som en trygghetsfråga för invånarna.

Sett till motionens andemening så rör det sig om att ansluta sig till en intresseorganisation som verkar för att kraftsamla aktörer från hela världen för att uppnå en kärnvapenfri värld. 2017 antogs FN:s konvention om kärnvapenförbud av 122 stater, däribland Sverige. Även om Sverige ännu inte har ratificerat avtalet så har man anmält att man bevakar det och bidrar till dess utveckling. Intresseorganisationens agenda går således inte emot statens intressen i frågan och flera städer runt om i världen har anslutit sig till ICAN.

Gällande det exempel som föredragande borgarråd lyfter kring stadsorganisationen ”Mayors for Peace” så stämmer det att Stockholm drog tillbaka sitt medlemskap efter domen mot Gävle kommun i Faluns förvaltningsrätt. Det är dock Stockholm som är avvikande i denna fråga då övriga städer i Sverige fortsatt är medlemmar i organisationen. Vidare så är förvaltningsrättens dom inte prejudicerande. Stockholms förvaltningsrätt är oberoende av såväl Göteborg som Faluns beslut och saken skulle kunna få ett annat utfall om det prövades här i Stockholm.

Feministiskt initiativ står bakom förslaget om att ansöka om medlemskap i ICAN och kommer att fortsätta göra allt vi kan för att uppnå en kärnvapen fri värld.

Remissammanställning

Ärendet

I motionen redogörs för FN:s konvention om kärnvapenförbud som år 2017 röstades igenom av 122 stater, däribland Sverige. Det innebär att de stater som ratificerat avtalet inte får delta i någon form av kärnvapenaktiviteter såsom utveckling, testning, produktion av eller hot med kärnvapen. Idag har 70 stater skrivit under och 25 ratificerat avtalet men för att det ska träda i kraft krävs det att lika många stater till gör samma sak. Sveriges regering har i dagsläget valt att inte lägga fram avtalet för ratificering av riksdagen, men anmält Sverige som observatör för att bevaka och bidra till dess utveckling.

Paraplyorganisationen ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear weapons) var drivande i att avtalet skulle bli verklighet och de tilldelades år 2017 Nobels fredspris för sitt arbete. ICAN samlar organisationer över hela världen till stöd för avskaffandet av kärnvapen och de har även formulerat en uppmaning som enskilda städer kan skriva på för att visa hur viktigt det är att förbjuda kärnvapen.

I motionen anför motionärerna känner en djup oro över det hot som kärnvapen innebär för samhällen runt om i världen och att invånarna har rätt att leva i en värld fri från detta hot. Motionärerna anför att all användning av kärnvapen, oavsett om den är avsiktlig eller inte, kommer få katastrofala, långtgående och långsiktiga konsekvenser för människor och miljö. För Stockholms säkerhet är det därför önskvärt att kommunen tar ett steg framåt mot en kärnvapenfritt Stockholm och uttalar stöd för ICAN:s uppmaning.

Mot bakgrund av detta föreslås att Stockholms stad ansluter sig till ICAN Cities Appeal till stöd för FN:s konvention om kärnvapenförbud.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att det i bestämmelsen om kommunernas allmänna befogenheter i 2 kap. 1 § kommunallagen anges att kommuner själva får ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar och som inte ska handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan. Av fast praxis framgår att utrikespolitiken är en statlig angelägenhet.

Kompetensnligheten av en kommuns beslut om medlemskap i en organisation liknande ICAN har varit föremål för rättslig prövning. Prövningen avsåg organisationen *Mayors for Peace* som arbetar för avskaffandet av kärnvapen, för att lösa svält och fattighedsfrågor i världen, främja mänskliga rättigheter och motverka miljöförstöring. Kommunfullmäktige i Gävle kommun beslöt den 25 mars 2013 att bifalla ett medborgarförslag om medlemskap i *Mayors for Peace* organisation. Beslutet överklagades till Förvaltningsrätten i Falun som i dom den 20 februari 2014 upphävde kommunens beslut. Förvaltningsrätten hänvisade till att kommunens beslut att ansluta sig till *Mayors for Peace* fick anses vara en utrikespolitisk åtgärd som faller utanför den kommunala kompetensen. Domen medförde att Stockholms stad drog tillbaka sitt medlemskap i *Mayors for Peace*.

Kommunfullmäktige i Stockholms stad beslutade år 2016 om en stadsövergripande internationell strategi för Stockholms stad där det tydliggjordes att en grundläggande princip för stadens internationella arbete är att staden inte för någon egen utrikespolitik då detta är ett nationellt ansvar. I detta ingår att staden inte hanterar frågor som rör Sveriges relation med andra stater inklusive Sveriges bistånds- och säkerhetspolitik.

Stadsledningskontoret anser att arbetet för en kärnvapenfri värld är mycket angeläget och av stort vikt för en stabil global utveckling. Ovan nämnda rättsfall är dock mycket tydligt avseende kommuners medlemskap i organisationer såsom ICAN, det faller inte inom ramen för den kommunala kompetensen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om att ansluta Stockholm till ICAN Cities Appeal till stöd för FN:s konvention om kärnvapenförbud av Lisa palm m.fl. (Fi) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.